

Datum

20 juni 2023

Onderwerp

VNG inbreng tbv CD Uitvoering Sociale Zekerheid 29 juni

Geachte dames en heren,

Op 29 juni spreekt u met de ministers Van Gennip en Schouten over de Uitvoering Sociale Zekerheid. Graag geven wij u een aantal punten mee over de eenverdienersproblematiek, de gemeentelijke uitvoering en welke randvoorwaarden gemeenten nodig hebben om het goede te doen voor alleenverdienende huishoudens.

Voor de gemeentelijke uitvoering zijn de volgende punten van belang en dit zullen we hieronder nader toelichten:

- Het probleem wordt bij de bron opgelost voor de hele doelgroep;
- Elke verandering draagt bij aan vertrouwen in de overheid en het borgen van bestaanszekerheid voor de lange termijn;
- Elke (structurele) oplossing maakt het stelsel eenvoudiger, uitvoerbaar en uitlegbaar aan de inwoner en de (gemeentelijke) uitvoering;
- Het risico ligt bij de overheid en niet bij de inwoner;
- Alle uitvoerders pakken, met gemeenten, hun verantwoordelijkheid en doen een stap naar voren in het belang van de inwoner;
- De gemeentelijke uitvoering krijgt voor elke (extra) taak voldoende middelen.

Fundamentele vereenvoudiging noodzakelijk om bestaanszekerheid te borgen

De titel *Moeilijk, makkelijker maken* van het onlangs gepubliceerde Interdepartementale Beleidsonderzoek (IBO) [Vereenvoudiging](#) is veelzeggend. De laatste jaren is het stelsel van sociale zekerheid alleen maar complexer en ingewikkelder geworden. De VNG onderstreept de noodzaak om het stelsel te vereenvoudigen en daarmee de bestaanszekerheid te borgen op de lange termijn. De uitdaging ligt er in om het stelsel van sociale zekerheid (en de samenhang met fiscaliteit en toeslagen) eenvoudiger, uitvoerbaar en uitlegbaar te maken. Zowel voor inwoners als gemeenten. Het risico ligt bij de overheid en niet bij de inwoner.

Gemeenten en overige uitvoerders van sociale zekerheid (UVW, SVB) merken dat de problematiek complexer en de uitvoering ingewikkelder wordt. Dit zien we ook bij de eenverdienersproblematiek. Een fundamentele vereenvoudiging en het borgen van bestaanszekerheid op de lange termijn is nodig om dit tij te keren, zoals wij ook bepleiten in het essay [Bestaanszekerheid als belofte](#). Dit vraagt om een betrouwbare uitvoering, die beloftes kan waarmaken en kan doen wat nodig is in het leven van mensen. Omdat gemeenten als eigenstandige overheidslaag dicht bij de inwoners staan, hebben zij een belangrijke sleutel in handen.

Op 2 juni jl. ontving u een [Kamerbrief](#) over de voortgang van de aanpak van de problematiek van de alleenverdienende huishoudens. Het bieden van bestaanszekerheid is een grondwettelijke taak van

de overheid. Het is pijnlijk te constateren dat de bestaanszekerheid in het geding is voor zo'n tienduizend huishoudens door de complexe samenloop van inkomensregelingen (belasting, toeslagen en sociale zekerheid). Het probleem speelt al geruime tijd en is in 2016 aangekaart door de Nationale Ombudsman.

Helpende hand via bijzondere bijstand blijft pleisters plakken

In het [SZW gemeentenuws](#) van 19 april jl. werden gemeenten gevraagd via de bijzondere bijstand tijdelijk een helpende hand te bieden waar de nood het hoogst is. Gemeenten vinden het belangrijk dat inwoners goed worden geholpen. Helaas is dit handelingsperspectief de zoveelste pleister die we moeten plakken. Het is geen structurele oplossing voor het probleem. Het handelingsperspectief geeft gemeenten beperkt mogelijkheden om eenverdieners te helpen die zich melden bij de gemeente en die een inkomen hebben onder het bestaansminimum. Alhoewel het handelingsperspectief handvatten biedt voor gemeenten is dit absoluut geen werkwijze die voor langere tijd ingezet kan worden. Gemeenten missen de expertise en capaciteit in de uitvoering om goed uitvoering te geven aan dit handelingsperspectief. Daarnaast gaat het handelingsperspectief uit van inwoners die zich direct melden bij de gemeente en biedt het geen perspectief voor inwoners die niet zelf de weg naar de gemeente weten te vinden. Wanneer er langer iets van gemeenten wordt gevraagd, dan zullen wij een fundamenteel gesprek voeren met het Rijk.

Fundamenteel gesprek

De randvoorwaarden om in de uitvoering de goede dingen te kunnen (blijven) doen, lopen tegen de grenzen aan. We zijn ons ervan bewust dat ook uitvoeringsorganisaties van het Rijk de druk op de uitvoering ervaren. Gemeenten willen echter niet het afvoerputje worden omdat sommige taken niet (meer) elders uitgevoerd kunnen worden. Gemeenten kampen ook met krapte op de arbeidsmarkt en financiële onzekerheid. In de gesprekken met het Rijk en uitvoeringsorganisaties zullen we daarom fundamentele vragen stellen: welke taken horen bij gemeenten huis en welke kunnen beter centraal uitgevoerd worden door uitvoeringsorganisaties van het Rijk? Welke afwegingen liggen daaraan ten grondslag en welke randvoorwaarden zijn nodig om de vereenvoudiging te bewerkstelligen en bestaanszekerheid structureel te borgen?

Goede hoop: van pleisters plakken naar structureel perspectief

Op dit moment loopt er een traject van ministeries en uitvoeringsorganisaties over mogelijke oplossingen voor deze eenverdienersproblematiek. Eerder heeft de VNG urgentie gevraagd op het vinden van een [structurele oplossing](#). Over deze structurele oplossing moet spoedig een besluit worden genomen richting de augustusbesluitvorming. Wanneer de structurele oplossing niet op de korte termijn ingevoerd kan worden, dan moet het goede gesprek gevoerd worden wat er in de tussentijd geboden wordt aan de alleenverdienende huishoudens. Het zomaar verlengen van het handelingsperspectief is niet het juiste voor de inwoner en voor gemeenten. Wel zijn gemeenten bereid hun aandeel in de oplossing te pakken mits alle uitvoerders hun verantwoordelijkheid nemen en niet enkel de gemeenten. Uiteraard moeten er ook voldoende middelen beschikbaar zijn.

De VNG vindt dat er zo snel mogelijk een structurele oplossing moet komen voor de eenverdieners waarbij de gehele groep gericht geholpen kan worden door één uitvoeringsorganisatie. Het probleem moet bij de bron opgelost worden. Hierbij dient vertrouwen in de inwoner voorop te staan en dient de oplossing zo min mogelijk arbeidsintensief te zijn. De VNG heeft goede hoop dat uit dit traject een structurele oplossing komt die voor alle eenverdieners toepasbaar is.